

Komplettering till undersökning med språkfyrn

I manualen till Språkfyrn finns instruktioner om utförandet. Detta är ett tillägg eftersom det har uppmärksammats att vissa uppgifter kräver förtydligande.

Här följer några förslag på hur ni kan förbereda barnet inför olika uppgifter.

Allmänt

De flesta barn i 4-årsåldern klarar Språkfyrn utan svårigheter, men en del barn behöver mer information om hur en uppgift ska lösas.

Det är tillåtet att repetera instruktioner om barnet inte svarar eller är osäkra. Ange detta på testblanketten (**exempel R= att uppgift har repeterats**).

Om barnet inte förstår hur en instruktion presenteras eller är tveksamt, t.ex. uppgift 5, barnet tycker att det är en keps och ingen mössa, upprepa instruktionen och lägg till **"peka på den bild du tycker passar bäst"**.

Uppgift 10-13 dvs. en ska bort

Starta med uppgift 10 och ge instruktion enligt modell, om barnet inte klarar denna instruktion repetera uppgiften. Om barnet fortfarande inte tycks förstå hur uppgiften ska lösas, visa tre likadana föremål och ett avvikande. T.ex. kan du säga "här ligger tre pennor och ett suddgummi, vilken är inte samma/lika?". Eventuellt måste du förtydliga ytterligare dvs. både peka och säga "här är penna, penna, penna och suddgummi vilken är inte samma/lika?". Nu bör de flesta barn förstå hur uppgiften ska lösas.

Uppgift 21-30 Nonsensord

Visa bilden och säg ungefär "här är en konstig figur och vet du man kan hitta på konstiga ord också" och ge exempel och lyssna om barnet kan komma på något tokigt ord. Ni kan också härma tokiga ord utan att titta på figuren. Turas gärna om att säga tokiga ord eller be förälder repetera ordet. När barnet är bekvämt med att säga påhittade ord, kan du försöka få barnet att härma orden i manualen. Det viktiga är att höra om barnet uttalar ordet på samma sätt som du, även om du råkar uttala ett ord annorlunda än i manualen.

Om barnet bedöms ha en åldersadekvat språkutveckling men vägrar att härma nonsensord ska det inte betraktas som ett utfall.

Uppgift 32

Här ska barnet komma på saker som kan ätas. Här finns två alternativ, antingen bara fråga efter saker som kan ätas eller introducera bilden med att "här är Kim vad tror du hen tycker om att äta?".

Uppgift 33-37

Dessa uppgifter bedöms under hela hälsobesöket. I manualen på sidan 21 finns exempel på hur uppgifterna ska bedömas.

VID ANNAT MODERSMÅL ÄN SVENSKA

- Har barnet gått regelbundet i svenskspråkig förskola i cirka 2 år, då kan Språkfyrn utföras på svenska.
- Använd tolk vid behov. Tolken eller föräldrar kan översätta de flesta instruktioner i Språkfyrn, förutom uppgifterna 14-30 som uttalas på svenska. Notera på remissblanketten om bedömning har utförts på modersmålet.

Komplettera vid behov undersökningen med frågor till föräldrar

- Är föräldrarna oroliga för barnets tal- och språkutveckling på svenska och/eller modersmål?
- Hur är barnets språkutveckling jämfört med syskon och andra jämnåriga?
- Vilket/vilka språk, dialekter talas i hemmet och vilket språk föredrar barnet?
- Förstår barnet vad föräldrarna säger till henne/honom?
- Förstår föräldrarna vad barnet säger?
- Visar barnet intresse för att tala/kommunicera med andra barn och vuxna?
- Hur länge har barnet varit placerad i förskola?

RIKTLINJE REMISS TILL LOGOPED VID UTFALL I SPRÅKFYRN

- Om antal rätt är 33p eller mer bedöms barnets tal- och språkförmåga som ålderstypisk.
- Om antal rätt är 32p eller färre rekommenderas remiss till logoped.
- Språkfyrn fångar även upp barn med andra svårigheter än med språkstörning. Om barnet har utfall på många uppgifter och särskilt när det gäller uppgifterna 33-37, bör det alltid övervägas vidare bedömning med hjälp av Barnhälsoteam (BHT). I samband med detta skickas även remiss till logoped.

I remissen bör även anges

- Att utfallet kommer från bedömning med Språkfyrn.
- Om Språkfyrn är bedömd med tolk eller om förälder har översatt instruktioner.
- Om tidigare utfall vid språkbedömning vid 2,5 år.
- Om hereditet finns för tal- och språksvårigheter, läs- och skrivsvårigheter och/eller neuropsykiatriska svårigheter.
- Om barnet har lyfts i BHT.
- Flerspråkighet i familjen och om behov av tolk.
- Föräldraoro.
- Om barnet själv är besvärat av sina svårigheter.